

Statenmededeling

Onderwerp

Project Gebiedsgerichte Handhaving Mest (GGH Mest)

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Kennisnemen van

Jaarrapportage GGH Mest 2020

Datum

23 maart 2021

Documentnummer

GS: 4830986

PS: 4866918

Aanleiding

Afgelopen zomer stelde de PvdA schriftelijke vragen over het onderzoek naar stikstof en fosfor in sloten bij Someren en Reusel, in verband met de slechtere waterkwaliteit in het oosten van Noord-Brabant. Bij de [beantwoording van de statenvragen](#) hebben wij aangegeven dat we eind 2020/begin 2021 de resultaten van het project GGH Mest 2020 met u zouden delen.

Het doel van het project GGH-mest is het vergroten van de naleving van mestregelgeving waarmee wordt bijgedragen aan verbetering van de waterkwaliteit. Een goed naleefgedrag is in gebieden waar al sprake is van een slechte waterkwaliteit van groot belang. Ook is het belangrijk om een gelijk speelveld binnen de sector te creëren waarbij economische voordelen door fraude voorkomen moet worden. Doordat handhavers gezamenlijk op pad gaan, krijgen agrariërs niet onnodig vaak bezoek van overheidsinstanties en worden de handhavers niet tegen elkaar uitgespeeld.

GGH-Mest is een pilotproject waarin overheidsinstanties inzetten op een nieuwe wijze van samenwerken, learning by doing. Hoe kunnen we als één overheid opereren, zoals dat straks met de komst van de Omgevingswet het doel is.

Bevoegdheid

Het project [GGH Mest](#) komt voort uit de [Versterkte HandhavingsStrategie](#) (VHS) van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). Het gebied de Peel, Oost-Brabant/Noord-Limburg, is 1 van de 3 gebieden waarin de waterkwaliteit achterblijft ten opzichte van de rest van Nederland en waar het juiste gebruik van mest in het bijzonder belangrijk is. De andere twee gebieden zijn Twente en de Gelderse Vallei.

De NVWA en de RVO hebben belangrijke trekkersrollen op het gebied van uitvoering en data-analyse. Verder nemen ook omgevingsdiensten, waterschappen, Openbaar Ministerie, provincie Limburg, gemeente Meierijstad en gemeente Nederweert actief deel aan het project. De provincie Noord-Brabant vervult een coördinerende rol in het project.

Vanuit het Bestuurlijk Platform Omgevingsrecht (BPO) heeft Provincie Noord-Brabant de handschoen opgepakt om een actieve rol in dit project te vervullen. Het gaat immers grotendeels om Brabants grondgebied. De provincie heeft geen uitvoerende rol in het project en is ook maar zelden bevoegd gezag. De coördinerende rol past ons daarom goed.

Datum

23 maart 2021

Documentnummer

GS :4830986

PS : 4866918

Kernboodschap

1. De resultaten zijn er, maar vragen om verdere aandacht en een uitgebreidere aanpak in 2021

Het resultaat met betrekking tot de uitgevoerde controles is dat in veel gevallen afwijkingen zijn geconstateerd. Deze overtredingen leiden echter niet altijd tot illegale emissies. Ook kleine overtredingen, zoals bijvoorbeeld het niet op orde hebben van de administratie en het niet goed werken van luchtwassers, worden aangepakt om het gelijke speelveld groter te maken, het milieu te beschermen en de bewustwording bij de agrariërs groter te maken. Het is hierbij belangrijk dat we als gezamenlijke overheden elkaars expertise gebruiken en elkaar kennen. Het zorgt ervoor dat we goed voorbereid zijn en controles op elkaar af kunnen stemmen en gezamenlijk kunnen uitvoeren. Bij de controles in 2020 zijn geen hele grote overtredingen geconstateerd. Het huidige aantal controles is nog gering, dit heeft te maken met verschillen in de beschikbare capaciteit voor het project bij de deelnemende partners. In 2021 werken we hieraan door met de partners KPI's (Kritieke Prestatie Indicatoren) af te spreken. Dat maakt onze doelen scherper en partijen weten beter wat ze wel en niet van elkaar kunnen verwachten.

2. De samenwerking is in 2020 aanzienlijk verbeterd

Een mooi resultaat is dat ondanks de Corona-problematiek de deelnemende partijen dit jaar veel dichterbij elkaar gekomen zijn. Dat ging niet vanzelf. Het blijkt lastig om vanuit verschillende (overheids)organisaties met elkaar samen te werken, ieder vanuit zijn eigen visie, met eigen belangen en vooral ook eigen werkwijzen. We zien dat de dynamiek bij rijkspartijen anders is dan bij waterschappen en omgevingsdiensten. Zij kunnen doordat hun takenpakket anders is, sneller schakelen. Partijen zitten daardoor niet allemaal op dezelfde manier 'in de wedstrijd'. Dit maakt dat er veel energie in de samenwerking wordt gestoken. Via afstemming (kernteamoverleg) en interne communicatie-acties (digitale bijeenkomsten, nieuwsbrieven) werken we hieraan. We zijn nog niet op het punt dat GGH-mest een vanzelfsprekend uitvoeringsonderdeel is bij alle partijen, maar we weten elkaar te vinden en stemmen met elkaar af. Informatie-uitwisseling en data-analyses verlopen steeds beter. Daarmee hebben we in 2020 goede resultaten weten te behalen en dat zetten we door.

3. Corona/Covid-19 had grote invloed op het project afgelopen jaar

De Corona-crisis was afgelopen jaar van grote invloed op het project. De omschakeling naar nagenoeg volledig digitaal werken eiste een deel van de aandacht op. Door de maatregelen was fysiek bij elkaar komen nauwelijks mogelijk en ook gezamenlijk controleren werd, wanneer het al kon, een grotere uitdaging waar goede afstemming vooraf voor nodig was. Hetzelfde ging op voor de interne en externe communicatie. Desondanks is het grotendeels gelukt om de geplande 30 controles uit te voeren en af te ronden.

Datum

23 maart 2021

Documentnummer

GS :4830986

PS : 4866918

Consequenties

In 2021 zetten we in op verdere verbetering van de samenwerking, creëren we duidelijkheid over onze resultaten en behalen we deze ook.

Vanuit de coördinerende rol willen we dat het project zo efficiënt mogelijk wordt aangepakt en zo veel mogelijk resultaat oplevert. Naast verbetering van de waterkwaliteit en naleving van de mestregelgeving gaat het ook om samenwerking als één overheid. Terwijl we doorgaan met de uitvoering van het project, willen we tegelijkertijd ook aandacht houden voor de doelen waarom we samen aan tafel zitten. Inzicht in elkaars doelen en verwachtingen is noodzakelijk om de samenwerking verder te ontwikkelen. Afgelopen jaar is gebleken dat dit per partij kan verschillen en dat vraagt extra aandacht.

We verzamelen alle resultaten en laten duidelijker zien hoe deze resultaten bijdragen aan de doelstellingen van het project GGH-Mest, te weten verbetering van de naleving van mestregelgeving, verbetering van de waterkwaliteit en een verbeterde samenwerking tussen overheidsinstanties.

Met de voorziene analyses en inspecties die in 2021 plaatsvinden wordt in 2021 wederom, met gelijke inspanning als 2020 risicogericht toezicht gevoerd binnen de hele mestketen. In 2021 wordt het project beschouwd op omvang en wijze van samenwerken, waarbij gekeken wordt naar de bereikte resultaten in relatie tot de inspanningen.

Europese en internationale zaken

Derogatie

De achtergrond van het project GGH Mest is de derogatierichtlijn voor Nederland vanuit de EU. Volgens de nitraatrichtlijn mag 170 kg werkzame stikstof per hectare via dierlijke mest worden bemest. Nederland heeft echter voor het nitraat-actieprogramma voor melkveebedrijven versoepeling gevraagd en gekregen; Melkveehouders in Zuid-Oost Nederland mogen 230 kg aanwenden, melkveehouderij de rest van Nederland 250 kg.

De Europese Commissie heeft deze zomer het voorstel van het Nitraatcomité overgenomen om Nederland een verlenging van de derogatie voor 2020 en 2021 toe te kennen onder voorwaarden. Een van die voorwaarden is dat het gebiedsgericht handhaven op het naleven van de mestwetregelgeving moet worden geïntensiveerd.

Europese Nitraatrichtlijn en kaderrichtlijn water

Een gezonde leefomgeving is belangrijk voor onze gezondheid en die van dieren en planten. Een van de aandachtspunten in de leefomgeving is de waterkwaliteit. Om de waterkwaliteit te beschermen zijn Europese afspraken nodig omdat rivieren en kanalen door verschillende landen stromen. De lidstaten moeten plannen in het kader van beide richtlijnen voorleggen aan Brussel ter toetsing/instemming. Voor de Nitraatrichtlijn loopt nu het zesde actieprogramma (2018-2022); het zevende programma is in voorbereiding. Voor de Kaderrichtlijn water (KRW) lopen stroomgebiedsbeheerplannen 2016-2021; 2022-2027 is in voorbereiding.

Datum

23 maart 2021

Documentnummer

GS :4830986

PS : 4866918

Er zijn regels van kracht omtrent het uitrijden, de productie, de verwerking, vervoeren, bewerken en onderzoeken van mest. Daarnaast zijn er regels omtrent zodanige aanwending dat er zo min mogelijk belasting is van oppervlaktewater en grondwater (en lucht). Ieder volgend plan worden deze regels strenger.

Zowel nationaal als Europees blijkt uit onderzoeken telkens dat de waterkwaliteit niet snel genoeg verbetert om de KRW-doelen te halen en soms zelfs verslechtert o.a. vanwege de droogte. Verder heeft de EU, eind 2020 aangegeven dat het van groot belang is dat de lidstaten vol blijven inzetten op het voldoen aan de KRW, inclusief nutriënten.

Communicatie

In het project GGH Mest werken we samen met de eerdergenoemde overheidsorganisaties. Op verschillende managementniveaus wordt er regelmatig afgestemd, verschillend van 2 keer per jaar op bestuurlijk niveau tot 2 keer per week op uitvoerend niveau. Op uitvoerend niveau wordt iedere 2 maanden een nieuwsbrief verspreid met de ontwikkelingen van het project GGH Mest. Daarnaast zijn er nog tal van andere betrokken partijen zoals het functioneel Parket, de politie en een twintigtal gemeenten.

In het najaar is het strategisch communicatieplan opgeleverd, Er worden communicatiemiddelen ontwikkeld voor een brede doelgroep, zoals een webpagina, kernboodschap, folder en animatie. Daarna zal de communicatie steeds meer doelgroepgericht plaatsvinden voor ondernemers in de mestsector, toezichthouders en andere doelgroepen. De communicatiemiddelen worden afgestemd met de samenwerkende partijen.

Vervolg

In 2021 werken we aan bovengenoemde stappen. We vullen onze coördinerende rol in en dragen daarmee bij aan de Versterkte Handhavingsstrategie van LNV. Begin 2022 informeren wij u over de resultaten die in 2021 behaald zijn.

Bijlagen

- Jaarrapportage GGH Mest 2020,
- Thema's 2021

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

Datum

23 maart 2021

Documentnummer

GS :4830986

PS : 4866918

mr. I.R. Adema

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

Programmamanager: mevrouw M.J. van den Dries, (06) 27 74 50 39,
mvddries@brabant.nl.

Opdrachtnemer: mevrouw H.H.P. de Wit - van der Zanden, (06) 52 79 44 95,
hdwit@brabant.nl.